

Ústavní soud opět zdůraznil, že omezení doby nočního klidu v obecně závazné vyhlášce má být pouze výjimečné

27.6.2023 - | Ústavní soud ČR

Plénium Ústavního soudu (soudce zpravodaj Pavel Šámal) vyhovělo návrhu Ministerstva vnitra na zrušení ustanovení čl. 3 odst. 2 bodu prvního obecně závazné vyhlášky města Příbram č. 1/2022, o nočním klidu.

Napadeným ustanovením vyhlášky město Příbram stanovilo, že v měsících červenci a srpnu roku 2022 se každý pátek a sobotu posouvá počátek doby nočního klidu na 23. hodinu namísto zákonem stanovené 22. hodiny. Tím dle navrhovatele došlo k rozporu napadeného ustanovení obecně závazné vyhlášky s ustanovením § 5 odst. 7 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích (dále jen „zákon o některých přestupcích“), a čl. 104 odst. 1 Ústavy. Podle navrhovatele město zneužilo svou zákonem svěřenou působnost tím, že zkrátilo dobu nočního klidu, aniž tak učinilo v návaznosti na konkrétní nebo konkretizovanou výjimečnou situaci. Navrhovatel odkázal i na dřívější nálezy Ústavního soudu ze dne 7. 6. 2016 sp. zn. Pl. ÚS 4/16 (N 101/81 SbNU 617; č. 335/2016 Sb.), který se zabýval stanovením výjimek z doby nočního klidu. Platí, že výjimečné situace, kdy se doba nočního klidu stanoví kratší nebo žádná, je třeba vymezit natolik určitě, aby lidé žijící v obci mohli počet a rozložení potenciálně probdělých nocí v roce předvídat. Výjimka musí být stanovena jednoznačně v obecně závazné vyhlášce, aby byla zachována kritéria výjimečnosti a předvídatelnosti.

Město Příbram naopak uvedlo, že ne všechny kulturní a společenské akce je možné plánovat dopředu řadu měsíců tak, aby byla příslušná výjimka obsažena přímo v obecně závazné vyhlášce, protože v letních měsících je obvyklé pořádat rodinné oslavy, setkání organizovaná zájmovými spolky, prezentace řemesel a podobně, které jsou často spojeny s živou hudbou, spontánním zpěvem či jen běžnou komunikací mezi více lidmi. Ve vyjádření město zdůraznilo, že napadené ustanovení dle jeho názoru splňuje obsahová kritéria pro obecně závazné vyhlášky o regulaci doby nočního klidu vyplývající z výše uvedeného nálezu Ústavního soudu. Existuje 1) potřeba regulace doby nočního klidu, protože zde je „rozsáhlá společenská poptávka“ občanů města a široká politická shoda. Jde-li 2) o požadavek výjimečnosti, omezení dopadá jen na období vybraných letních měsíců a jen některé dny v týdnu a doba nočního klidu je omezována minimálně. Napadené ustanovení vyhovuje 3) i požadavku předvídatelnosti, protože konkrétní dny jsou předem vymezeny obecně závaznou vyhláškou. Jde-li konečně 4) o požadavek rozumnosti a přiměřenosti, omezení doby nočního klidu je minimální a odpovídá běžnému životnímu rytmu v letních měsících.

Ústavní soud shledal návrh důvodným a napadené ustanovení obecně závazné vyhlášky zrušil. Již v uvedeném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 4/16 a v nedávném nálezu ze dne 14. 3. 2023 sp. zn. Pl. ÚS 1/23 (č. 91/2023 Sb.) Ústavní soud vyslovil, že obec vykročí mimo věcnou působnost vymezenou zákonem, stanoví-li kratší vymezení doby nočního klidu po větší část roku, a tak fakticky nahradí zákonnou úpravu. Výjimečné případy, kdy se doba nočního klidu stanoví jako kratší, je třeba vymezit konkrétním datem, datovatelným obdobím či událostí, jejíž datum je vzhledem k místním tradicím předvídatelné. Podle uvedené judikatury v návaznosti na čl. 104 odst. 1, 3 Ústavy proto obec může obecně závaznou vyhláškou stanovit kratší nebo žádnou dobu nočního klidu, avšak musí zde respektovat kritéria výjimečnosti a předvídatelnosti. Podstatné pro rozhodnutí Ústavního soudu je, že zákon obcím poskytuje prostor k těmto úvahám pouze do té míry, v jaké bude zachován požadavek výjimečnosti. Nedojde-li ke změně právní úpravy, musí místní potřeby či tradice až na výjimky

ustoupit zájmu na dodržení obecně uznávané a zákonné doby nočního klidu.

Jde-li o nyní posuzovanou věc, město napadeným ustanovením jako uvedený „výjimečný případ“ stanovilo zkrácení doby nočního klidu o jednu hodinu každý pátek a sobotu v červenci a srpnu roku 2022. Jak se podává z dosavadních vyjádření města, jakož i z kontextu přijetí napadené vyhlášky, zkrácení doby nočního klidu není navázáno na žádnou konkrétní společenskou událost, na kterou demonstrativním výčtem odkazuje § 5 odst. 7 zákona o některých přestupcích. Napadené ustanovení není navázáno ani na žádnou okolnost vztahující se k místním poměrům či zvyklostem. Město argumentuje zejména tím, že v letních měsících panuje jiný biorytmus než ve zbylé části roku a že napadené ustanovení má kompenzovat omezení spojená s tzv. covidovými opatřeními. Tyto okolnosti však nejsou pro město ve srovnání s jinými obcemi nijak výjimečné. O žádné místní specifikum zde nejde.

Městu lze přisvědčit v tom, že napadené ustanovení splňuje kritérium předvídatelnosti, protože je předem známo, kdy bude doba nočního klidu kratší. Takto vymezená doba však již není navázána na výjimečný případ nebo výjimečné případy ve smyslu § 5 odst. 7 zákona o některých přestupcích. Není ani rozhodné, že některé akce je obtížné předem naplánovat, tento argument odmítl Ústavní soud již dříve (bod 23 nálezu sp. zn. Pl. ÚS 1/23), ani to, že napadené ustanovení dobu nočního klidu zkracuje jen o jednu hodinu, protože jakékoli zkrácení této doby má být podle zákona výjimečné (bod 20 nálezu sp. zn. Pl. ÚS 1/23).

Napadené ustanovení podle Ústavního soudu proto nemá povahu výjimky, jelikož výjimečnost se v tomto směru neposuzuje výhradně „aritmeticky“, podle počtu dní v roce, jak učinilo město, nýbrž rovněž podle smyslu a účelu stanovené výjimky. Rozhodné je, že povaha napadeného ustanovení je paušální a bez návaznosti na výjimečnou společenskou událost. Ve smyslu dosavadní judikatury lze říci, že napadené ustanovení svou obecnou povahou „fakticky nahrazuje zákonnou úpravu“.

Ústavní soud proto uzavřel, že napadené ustanovení obecně závazné vyhlášky překročilo meze samostatné působnosti (§ 35 obecního zřízení), a v přezkumu souladu s ústavním pořádkem (čl. 104 odst. 1 Ústavy) a zákonným zmocněním podle § 5 odst. 7 zákona o některých přestupcích neobstálo. Z těchto důvodů napadené ustanovení zrušil.

Text nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 38/22 je včetně odlišného stanoviska dostupný zde (563 KB, PDF).

<https://www.usoud.cz/aktualne/ustavni-soud-opet-zduraznil-ze-omezeni-doby-nocniho-klidu-v-obecne-zavazne-vyhlasce-ma-byt-pouze-vyjimecne>